

NARODNA BANKA SRBIJE

SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

**PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM
FINANSIJSKOM TRŽIŠTU**
27. novembar – 8. decembar 2017.

Decembar 2017.

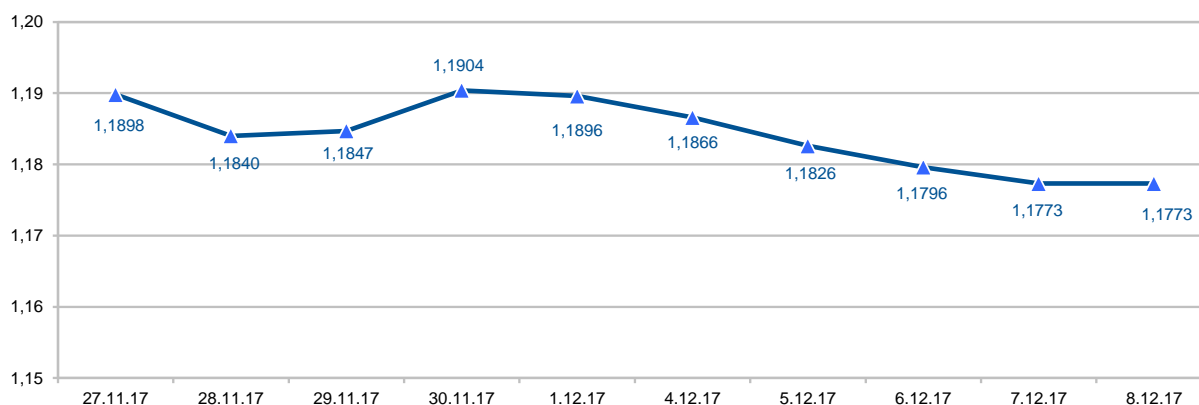
Pregled i predviđanje referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

	Referentna kamatna stopa (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Očekivanje (u %)
I Evropska centralna banka	0,00	-0,05	10. 3. 16.	25. 1. 18.	\
II Federalne rezerve	1,25-1,50	+0,25	13. 12. 17.	31. 1. 18.	1,25-1,50
III Banka Engleske	0,50	+0,25	2. 11. 17.	8. 2. 18.	0,50
IV Banka Kanade	1,00	+0,25	6. 9. 17.	17. 1. 18.	1,25
V Švajcarska nacionalna banka	(-1,25%) - (-0,25%)	-0,50	15. 1. 15.	15. 3. 18.	\

Izvor: Bloomberg LP.

1. Kurs EUR/USD

Kurs EUR/USD
(dnevni podaci)

Izvor: Bloomberg LP

Jačanje evra prema dolaru, koje je započeto krajem prethodnog izveštajnog perioda, nastavljeno je i na početku novog izveštajnog perioda. Euro je jačao usled objavljivanja rekordno visoke vrednosti *Ifo* indeksa poslovne klime u Nemačkoj, kao i smanjenja političke neizvesnosti oko formiranja nove vlade unutar najveće evropske ekonomije. Jačanje dolara koje je potom usledilo bilo je posledica optimizma u pogledu usvajanja zakona o reformi poreske politike u SAD, objavljivanja snažnih ekonomskih podataka, kao i izjave novog predsednika FED-a Džeroma Pauela da će biti nastavljeno postepeno uklanjanje stimulativnih mera monetarne politike kroz povećanje referentne kamatne stope i smanjivanje bilansa stanja FED-a. S druge strane, on je kao neizvesnost istakao nisku stopu inflacije, kao i to da još uvek postoji prostor za napredak na tržištu rada, na šta ukazuju spori rast zarada i niska stopa participacije radne snage. Pored toga, dolar je jačao i zbog objavljivanja dobrih ekonomskih podataka u SAD, najpre s tržišta nekretnina, zatim rasta vrednosti indeksa poverenja potrošača na najviši nivo u poslednjih sedamnaest godina u novembru zbog snažnog tržišta rada, te objavljivanja druge procene stope rasta BDP-a SAD u trećem tromesečju, koja je iznosila 3,3% na godišnjem nivou (iznad preliminarne procene od 3,2%), što je najbrža stopa rasta od trećeg tromesečja 2014. godine. Euro je u istom periodu bio pod negativnim uticajem nešto lošijih podataka o inflaciji u zoni evra od očekivanih – prema preliminarним procenama, inflacija je u novembru iznosila 1,5% (očekivano 1,6%; prethodno 1,4%), kao i bazne inflacije, koja je bila ispod očekivane (0,9% u odnosu na očekivanih 1,0%). Uporno niska inflacija

ukazuje na veoma postepen izlazak iz izuzetno ekspanzivne monetarne politike u zoni evra, uprkos očekivanom nastavku snažnog privrednog rasta. U drugom delu nedelje, dolar je najpre bio pod pritiskom zbog odloženog glasanja o predlogu reforme poreskog zakona u SAD, ali je ponovno jačanje optimizma usled pronalaženja dovoljne podrške poreskim reformama unutar Senata SAD doprinelo njegovom oporavku. Novi pad vrednosti dolara prema evru usledio je zbog rasta političke neizvesnosti u SAD koju je izazvala vest da je Majkl Flin, bivši savetnik predsednika SAD Donalda Trampa, spreman da svedoči o povezanosti Rusije s prošlogodišnjom predizbornom kampanjom Trampa. U toku prvog dela izveštajnog perioda evro je oslabio prema dolaru za 0,31%.

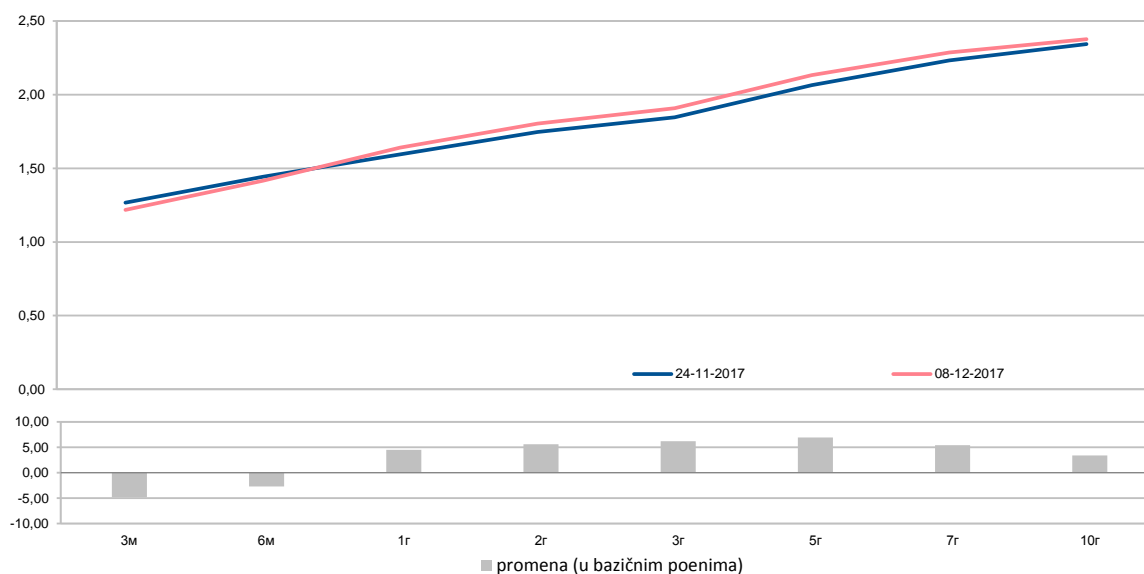
U nastavku izveštajnog perioda, vrednost dolara je najpre rasla zbog usvajanja predloga izmena poreskih zakona u Senatu SAD tokom vikenda, kojim se predviđa rast budžetskog deficita za 1,4 bilijarde dolara tokom narednih deset godina, uz znatne poreske olakšice za korporativni sektor i one s višim primanjima. Predstavnicima Republikanske stranke u Senatu istakli su da će se najvećom poreskom reformom od 1980. godine podstaći rast investicija i pružiti podrška daljem privrednom rastu SAD. Takođe, jačanje dolara na početku nedelje podržali su dobri podaci o rastu porudžbina trajnih dobara i industrijskih porudžbina u SAD tokom oktobra. Sve jače očekivanje da bi predlog koji je usvojen u Senatu mogao do kraja godine biti usklađen s predlogom prethodno usvojenim u Predstavničkom domu, podržalo je dalje jačanje dolara u nastavku nedelje, na čiju se vrednost pozitivno odrazilo i usvajanje zakona o kratkoročnom finansiranju federalnih izdataka, čime je do 22. decembra izbegnut prekid u radu vlade SAD. Poslednjeg dana izveštajnog perioda, dolar je najpre ojačao prema evru, nakon objavljivanja izveštaja s tržišta rada SAD, koji je pokazao snažan rast broja otvorenih radnih mesta van sektora poljoprivrede u novembru (228.000), ali su sporiji rast zarada od očekivanog (0,2% u odnosu na očekivanih 0,3%) tokom meseca, i činjenica da su zarade u oktobru smanjene za 0,1%, nasuprot prvobitno prijavljenom podatku da su one u oktobru bile nepromenjene, uticali na njegovo slabljenje. Stoga će ubrzanje rasta zarada i inflacije biti naročito bitno za FED prilikom donošenja odluka o nastavku normalizacije monetarne politike, te će, shodno tome, uticati na očekivanja tržišnih učesnika. Tokom druge nedelje evro je prema dolaru oslabio za 1,03%, odnosno za 1,34% u toku posmatranog dvonedeljnog perioda.

2. Tržište hartija od vrednosti

2.1. Državne obveznice SAD

Kriva prinosa državnih obveznica SAD

(na dan, na godišnjem nivou, u %)

Извор: Bloomberg

Prinosi državnih obveznica SAD su u toku izveštajnog perioda povećani duž cele krive. Prinos dvogodišnjih državnih obveznica povećan je za oko pet bazičnih poena, a prinos desetogodišnjih instrumenata za oko 3,4 bazična poena, odnosno nagib krive prinosa je nastavio da se smanjuje usled očekivanja da će FED dalje povećavati referentnu kamatnu stopu.

Tokom prve nedelje izveštajnog perioda, prinosi su povećani zbog objavljivanja solidnih ekonomskih podataka, optimističnih izjava članova FED-a, kao i rasta cena akcija na najvažnijim berzama. Stopa rasta BDP-a SAD, prema drugoj proceni za treće tromesečje, iznosila je 3,3% (godišnje), što je najveća stopa rasta od trećeg tromesečja 2014. godine, i iznad je preliminarne procene od 3,2%. Potrošnja stanovništva, koja čini oko 70% ekonomije, povećana je za 2,3% (očekivano 2,5%), što je ispod preliminarne procene od 2,4%. Pozitivna vest jeste ta da su porasle poslovne investicije u opremu, po stopi od 10,4%, što je iznad preliminarne procene od 8,6%. Međutim, da bi stopa rasta u narednom periodu bila oko 3%, potreban je brži rast potrošnje stanovništva. U izveštaju FED-a o tekućim ekonomskim uslovima navodi se skromni do umereni napredak ekonomske aktivnosti u svih 12 regiona SAD, uz nešto brži rast cena nego u prethodnom izveštaju. Takođe, navodi se dobro stanje na tržištu rada, rast zaposlenosti, ali i nedostatak radne snage u pojedinim regionima, što se odrazilo na brži rast zarada. Stopa rasta *PCE* deflatora u SAD u oktobru iznosila je 0,1% u odnosu na prethodni mesec (u septembru 0,4%), dok je, posmatrano u odnosu na isti period prethodne godine, *PCE* deflator porastao za 1,6% (prethodno 1,7%). Bazni *PCE* indeks, koji isključuje cene hrane i energenata i predstavlja pokazatelj inflacije kome FED pridaje naročitu važnost, bio je za 0,2% viši nego u prethodnom mesecu, dok je u odnosu na isti period prethodne godine stopa rasta baznog *PCE* indeksa iznosila 1,4%. Oba podatka bila su u skladu sa očekivanim i prethodnim podacima. Budući predsednik FED Pauel izjavio je da očekuje privredni rast u SAD od 2,5% u 2017. godini, što, uz nisku stopu nezaposlenosti, znači da je privreda SAD spremna za postepeno smanjivanje stimulativnih mera monetarne politike, odnosno povećanje referentne kamatne stope i smanjivanje bilansa stanja FED. Ipak, istakao je neizvesnost u nekim oblastima, npr. još uvek nisku inflaciju. Slab rast zarada i niska stopa participacije ukazuju na to da još uvek ima prostora za napredak na tržištu rada. Predsednik FED iz Dalasa Kaplan izjavio je da bi u skorijoj budućnosti bilo opravdano dalje smanjivanje monetarnih stimulansa, s obzirom na stanje na tržištu rada i sve veći rizik od disbalansa na finansijskom tržištu. Zadržavanje monetarne politike na sadašnjem nivou moglo bi da za posledicu ima brži rast kamatnih stopa i pojavu rizika recesije. Krajem nedelje, prinosi su smanjeni usled rasta političke neizvesnosti u SAD koju je izazvala vest da je Majkl Flin, bivši savetnik predsednika SAD Donalda Trampa, spreman da svedoči o uputstvima koja je dobijao od Trampa u vezi sa stupanjem u kontakt s ruskom stranom za vreme trajanja predizborne kampanje u SAD. Međutim, objavljivanje vrednosti *ISM* indeksa proizvodnog sektora i dogovor u Senatu oko predloga izmena poreskih zakona u SAD, čije se usklađivanje s verzijom prethodno usvojenom u Predstavničkom domu očekuje do kraja godine, uticalo je na to da taj pad prinosa bude ograničen. Vrednost *ISM* indeksa prerađivačkog sektora SAD u novembru je smanjena na 58,2 (očekivano 58,3), sa 58,7 iz oktobra, ali se i dalje nalazi iznad proseka za ovu godinu (57,3). Komponente proizvodnje i novih porudžbina u novembru rastu, komponenta zaposlenosti blago pada, ali je i dalje blizu najviše vrednosti u poslednjih šest godina, dok komponenta koja se odnosi na cenovne pritiske beleži drugi uzastopni pad.

Početak druge nedelje izveštajnog perioda prinosi su porasli nakon objavljivanja solidnih podataka o porudžbinama i nastavka rasta vrednosti berzanskih indeksa akcija na nove rekordne nivoe. Porudžbine industrijskih dobara u SAD u oktobru smanjene su za 0,1% (očekivano -0,4%), čemu je znatno doprineo pad porudžbina aviona namenjenih civilnom sektoru i sektoru odbrane, dok je rast porudžbina iz prethodnog meseca revidiran naviše, sa 1,4% na 1,7%. Industrijske porudžbine bez transportnih sredstava u oktobru su porasle za 0,8%, pri čemu je izvršena revizija rasta iz septembra, sa 0,7% na 1,1%. Porudžbine trajnih dobara u SAD, prema konačnoj proceni za oktobar, smanjene su za 0,8% (preliminarna procena -1,2%), dok su porudžbine bez transportnih sredstava, koja su volatilna komponenta, povećane za 0,9% (preliminarna procena 0,4%). Nove porudžbine kapitalnih dobara, koje se koriste kao pokazatelj planova investicione potrošnje, prema konačnoj proceni, povećane su u oktobru za

0,3% (preliminarna procena -0,5%). Sredinom nedelje, prinosi su umereno opali. *ISM* indeks neproizvodnog sektora SAD u novembru je smanjen na 57,4, što je ispod očekivanih 59,0, nakon 60,1 zabeleženih u oktobru, kada je dostigao najviši nivo u više od dve decenije, delom kao posledica rasta građevinske aktivnosti nakon uragana. Uprkos padu vrednosti indeksa, njegov nivo i dalje ukazuje na solidni ekonomski rast neproizvodnog sektora i u skladu je sa šestomesečnim prosekom (57,3). Vrednost indeksa se u poslednjih 95 meseci nalazi u zoni ekspanzije (iznad 50,0). Član FED-a Evans izjavio je da bi možda trebalo napraviti pauzu i s daljim povećanjima kamatne stope u SAD sačekati do sredine 2018. godine, kako bi se procenilo da li se inflaciona očekivanja kreću u skladu s ciljanih 2%. Krajem nedelje, nakon objavljivanja solidnog izveštaja s tržišta rada u SAD, prinosi su ponovo blago porasli. Van sektora poljoprivrede u SAD, u novembru je otvoreno 228.000 radnih mesta, što je bilo iznad očekivanja (195.000), dok je podatak iz prethodnog meseca revidiran naniže, sa 261.000 na 244.000. Snažan rast broja zaposlenih beleži se u prerađivačkom i građevinskom sektoru, uz solidan rast broja zaposlenih i u sektorima koji se bave pružanjem usluga zdravstvene zaštite, te pružanjem profesionalnih i poslovnih usluga. Stopa nezaposlenosti je u novembru bila nepromenjena (4,1%), kao i stopa participacije radne snage (62,7%), dok je stopa koja predstavlja širi pokazatelj nezaposlenosti porasla za 0,1 procentni poen, na 8,0%. Zarade u novembru, u odnosu na prethodni mesec, porasle su za 0,2%, što je ispod očekivanih 0,3%, dok su zarade u oktobru smanjene za 0,1%, nasuprot prvobitno prijavljenom podatku da su u oktobru bile nepromenjene. Za poslednju godinu dana, zarade su u novembru povećane za 2,5% (očekivano 2,7%; prethodno 2,3%).

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

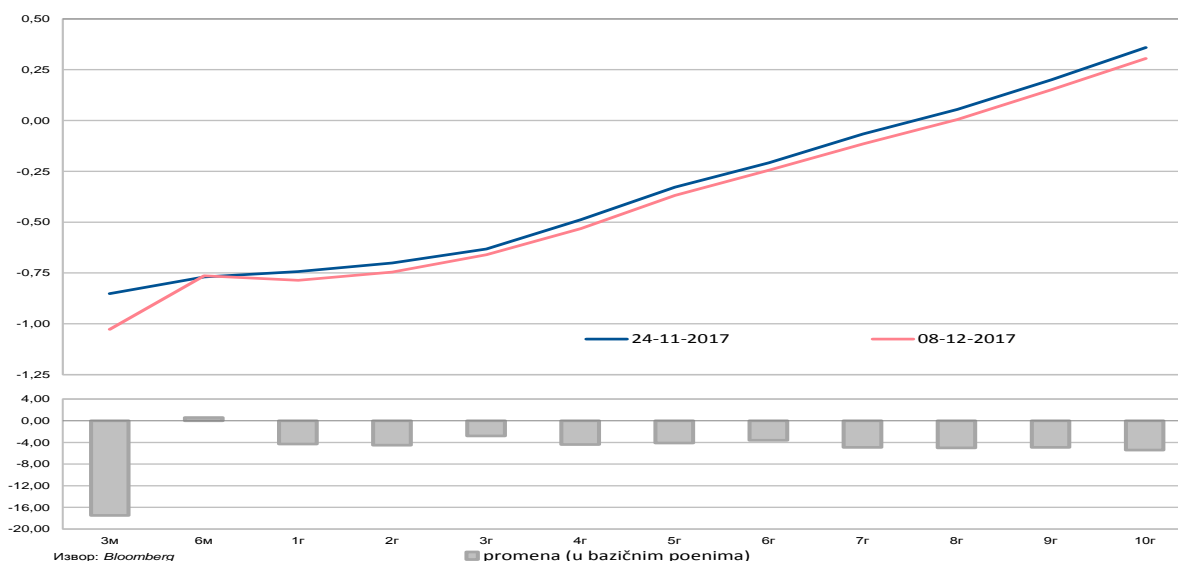
	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I Stopa rasta BDP, Y/Y, druga procena, godišnje, (29. 11. 2017)	Treće tromesečje	3,2%	3,3%	3,0%
II ISM indeks proizvodnog sektora, M/M, (1. 12. 2017)	Novembar	58,3	58,2	58,7
III Stopa rasta zarada, Y/Y (8. 12. 2017)	Novembar	2,7%	2,5%	2,3%

Izvor: Bloomberg LP.

2.2. Državne obveznice Nemačke

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke

(na dan, na godišnjem nivou, u %)

Izvor: Bloomberg

■ promena (u bazičnim poenima)

Tokom izveštajnog perioda, prinosi nemačkih državnih obveznica su smanjeni. Prinos desetogodišnje obveznice smanjen je sa 0,36% na 0,30%, prinos petogodišnje obveznice sa -0,33% na -0,37%, a prinos dvogodišnje obveznice sa -0,70% na -0,75%.

Tokom prve nedelje izveštajnog perioda objavljeni su podaci o inflaciji, nezaposlenosti i indeksu ekonomskog poverenja u zoni evra. Inflacija u zoni evra, prema preliminarnim podacima za oktobar, iznosila je 1,5% za poslednju godinu dana (očekivano 1,6%, prethodno 1,4%). Bazna inflacija je u istom periodu iznosila 0,9%, što je ispod očekivanja (1,0%). Iako je ekonomski rast u zoni evra snažan, inflacija je i dalje niska i ukazuje na to da će smanjivanje monetarnih stimulansa ECB biti veoma postepeno. Nezaposlenost u zoni evra u oktobru iznosila je 8,8%, što je ispod očekivanja i stope iz prethodnog meseca (8,9%). Najniža stopa nezaposlenosti zabeležena je na Malti (3,5%) i u Nemačkoj (3,6%), a najveća u Grčkoj (20,6%, podatak iz avgusta ove godine) i Španiji (16,7%). Nezaposlenost među mladima (ispod 25 godina) iznosi 18,6% u zoni evra (najveća stopa je u Grčkoj 40,2%, avgust 2017). Nezaposlenost je najniža od 2009. godine, ali je procena da su neiskorišćeni kapaciteti na tržištu rada veći od onoga što pokazuju zvanični podaci, što je jedan od razloga i dalje niske inflacije. Indeks ekonomskog sentimenta u zoni evra, koji objavljuje Evropska komisija, u novembru nastavlja rast na 114,6, što je u skladu sa očekivanjima (prethodno 114,1) i najviša je vrednost u poslednjih skoro sedamnaest godina, pri čemu optimizam raste unutar svih sektora (industrije, usluga, potrošača i građevine), osim maloprodaje. Od vodećih zemalja zone evra, pad optimizma registrovan je u Nemačkoj, dok je rast zabeležen u Francuskoj, Španiji i Italiji. Indeks poverenja potrošača u zoni evra, prema konačnoj proceni za novembar, iznosio je 0,1, što je u skladu s prethodnom procenom i iznad -1,1 iz oktobra.

Tokom prve nedelje izveštajnog perioda objavljene su i procene *OECD*, prema kojima se očekuje da će stopa rasta globalne ekonomije biti 3,6% (3,5% prema prethodnoj proceni), odnosno 3,7% u 2018. godini. Brži rast posledica je stimulativnih mera monetarne politike, rasta zaposlenosti, investicija i rasta izvoza. *OECD* predviđa da će stopa rasta ekonomije SAD biti 2,2% u ovoj i 2,5% u narednoj godini, što je više od prethodne procene (2,1% i 2,4%, respektivno), uz pretpostavku da će porezi u SAD biti smanjeni za domaćinstva i kompanije tokom drugog tromesečja 2018. godine. U zoni evra očekuje se rast BDP od 2,4% u ovoj i 2,1% narednoj godini (1,8% za obe godine prema prethodnoj proceni), zahvaljujući snažnom rastu ekonomije zone evra.

Tokom druge nedelje izveštajnog perioda objavljeni su podaci o indeksu poverenja investitora i maloprodaji u zoni evra. *Sentix* indeks poverenja investitora zone evra u decembru opao je na 31,1, pre svega usled pada komponente očekivanja, ali se i dalje nalazi blizu najvišeg nivoa u poslednjih deset godina, koji je zabeležen prethodnog meseca (34,0). *Sentix* indeks Nemačke u decembru takođe je opao, što se pripisuje neuspehu pregovora o formiranju nove vlade između *CDU/CSU* Angele Merkel sa *FDP*-om i *Zelenima*. Maloprodaja u zoni evra u oktobru je opala više nego što se očekivalo (-1,1% u odnosu na očekivanih -0,7%), posmatrano u odnosu na prethodni mesec, nakon rasta od 0,8% u septembru. U odnosu na isti period prethodne godine, maloprodaja je u oktobru porasla za 0,4% (očekivan rast od 1,6%), dok je rast iz septembra revidiran naviše (sa 3,7% na 4,0%).

Evropska komisija ocenila je da je postignut dovoljan napredak u okviru prve faze pregovora o izlasku Velike Britanije iz Evropske unije, koja se odnosi na prava građana Evropske unije koji žive u Velikoj Britaniji, iznos koji Velika Britanija treba da plati Evropskoj uniji, kao i granicu između Republike Irske i Severne Irske, čime je omogućen prelazak na drugu fazu pregovora koja se tiče budućnosti trgovinskih odnosa između dve strane.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zemalja Evropske monetarne unije

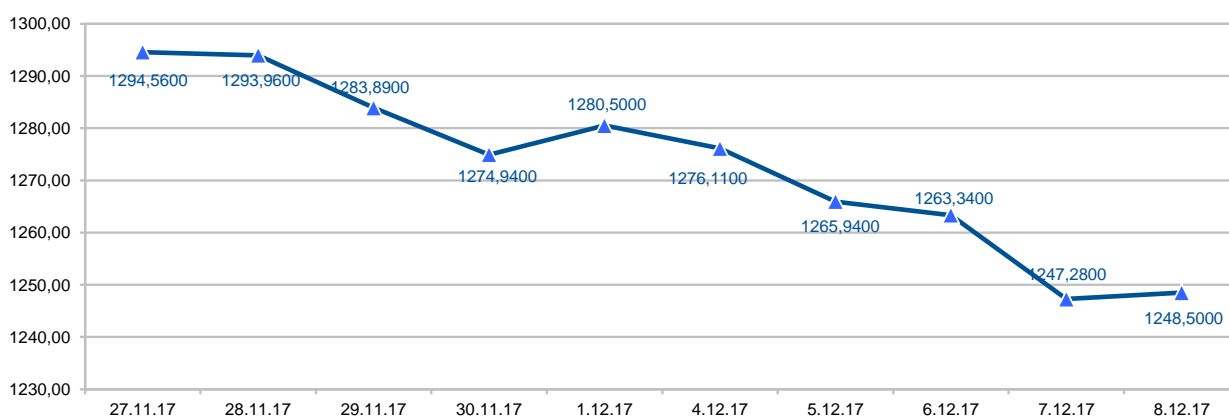
	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I Inflacija u zoni evra (30.11.2017)	Nov	1,6%	1,5%	1,4%
II Nezaposlenost u zoni evra, (30.11.2017)	Okt	8,9%	8,8%	8,9%
III Maloprodaja u zoni evra, (05.12.2017)	Okt	-0,7%	-1,1%	0,8%

Izvor: Bloomberg LP.

3. Zlato

Zlato

(dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg LP

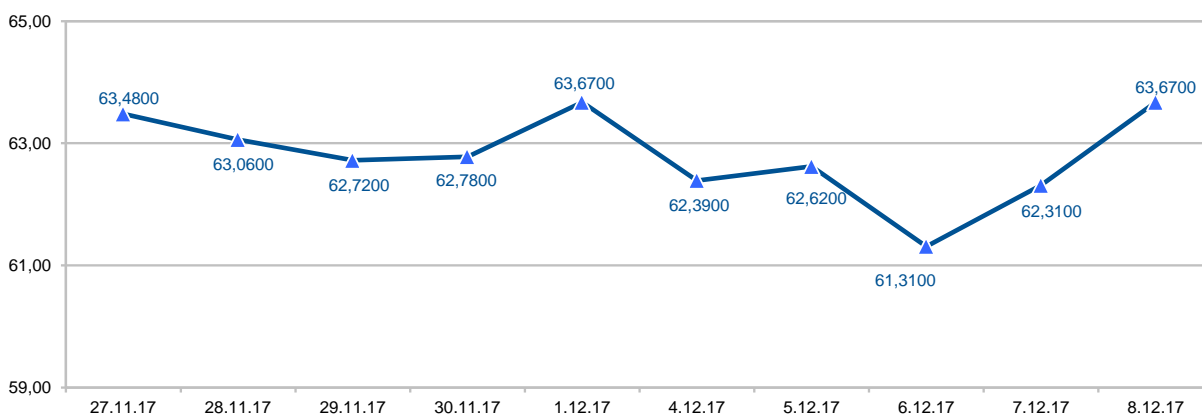
Na početku nedelje, cena zlata raste uporedo sa slabljenjem dolara, koji je podržao tražnju investitora koji u svom posedu drže druge valute za ovim plemenitim metalom. Međutim, oporavak dolara u nastavku nedelje, pod uticajem rasta optimizma u pogledu poreske reforme i objave snažnih ekonomskih podataka u SAD, negativno se odrazio na cenu zlata. Vrednosti globalnih berzanskih indeksa blizu rekordno visokih nivoa, kao i podaci o snažnom ekonomskom rastu SAD tokom trećeg tromesečja, koji su za posledicu imali dalje jačanje dolara i rast prinosa državnih obveznica SAD, uslovili su dalji pad cene zlata. Rast cene na kraju nedelje bio je posledica slabljenja dolara i pada cena akcija u SAD, nakon vesti da je bivši savetnik za nacionalnu bezbednost u SAD Majkl Flin spreman da svedoči o povezanosti Donalda Trampa s Rusima tokom prošlogodišnje predizborne kampanje u SAD. Tokom prve nedelje cena zlata je smanjena za 0,64%.

Usvajanje predloga reforme poreskog zakona u Senatu SAD i povećani izgledi da se on uskladi sa predlogom prethodno usvojenim u Predstavničkom domu SAD, kao i očekivani rast referentne kamatne stope na sastanku FED-a u decembru, doprineli su jačanju dolara tokom druge nedelje. To je, uz rast optimizma na tržištima akcija, za rezultat imalo pad cene zlata na najniži nivo u poslednja četiri meseca. Krajem nedelje, cena zlata se blago oporavila, te je tokom drugog dela izveštajnog perioda smanjena za 2,50%, odnosno za 3,13% tokom posmatranog dvonedeljnog perioda.

4. Nafta

Dated Brent OIL

(dnevni podaci, USD po barelu)

Izvor: Bloomberg LP

Cena nafte je do sredine nedelje padala zbog objave izveštaja Rojtersa, prema kome bi sporazum o smanjenju proizvodnje nafte mogao biti produžen do kraja 2018. godine, pri čemu je ostavljena mogućnost da se odluka preinači na sastanku *OPEC*-a u junu, čime bi bio omogućen raniji završetak. Rusija je naročito isticala kritičan stav o produžetku sporazuma do kraja naredne godine, usled straha od preteranog skoka cena, koji bi podstakao proizvodnju iz uljanih škriljaca, kao i zabrinutosti da bi rast cena nafte za posledicu mogao imati jačanje rublje, što bi moglo naškoditi konkurentnosti ostatka ruske ekonomije. Takođe, cena je pala i usled zabrinutosti u pogledu sve veće ponude nafte u SAD, jer je objavljen podatak o rekordno visokom nivou proizvodnje u toku protekle nedelje – 9,7 miliona barela po danu.

Na sastanku održanom 30. novembra, *OPEC* i deset drugih proizvođača nafte van *OPEC*-a, uključujući Rusiju, postigli su dogovor o produžetku sporazuma za još devet meseci, do kraja 2018. godine, pri čemu je, kao što je i očekivano, ostavljena mogućnost ranijeg uklanjanja ograničenja proizvodnje. Međutim, ovog puta u sporazum su uključene Nigerija i Libija, koje su se obavezale da naredne godine dnevni nivo proizvodnje neće premašiti njihov maksimalni nivo ostvaren u tekućoj godini. Iako je sporazumom predviđena mogućnost njegovog ranijeg završetka, cena nafte je rasla pod uticajem očekivanja da će sporazum rešiti problem prezasićenosti globalnog tržišta nafte i pružiti podršku cenama. U toku prvog dela izveštajnog perioda, cena nafte je porasla za 0,30%.

Na početku druge nedelje, cena nafte je smanjena usled nastojanja špekulativnih investitora da ostvare profite po osnovu prethodnog rasta cene. Oporavak cene usledio je ubrzo, pod uticajem snažne tražnje, očekivanog smanjenja zaliha nafte u SAD, te objave izveštaja Rojtersa i Blumberga o proizvodnji *OPEC*-a tokom novembra. Prema tim izveštajima, nivo proizvodnje *OPEC*-a u novembru je opao na najniži nivo u poslednjih šest meseci (na 32,5 miliona barela po danu), pri čemu je većina zemalja proizvodila ispod dozvoljenog ograničenja, uz tržišno ignorisanje činjenice da su smanjenja proizvodnje u pojedinim zemljama prolaznog karaktera. Znatan pad cene nafte ponovo je usledio sredinom nedelje, nakon objavljivanja izveštaja o značajnom rastu zaliha benzina i destilata nafte u SAD tokom protekle nedelje, dok su zalihe sirove nafte tokom istog perioda smanjene. Takođe, zabrinutost investitora prouzrokovao je i podatak o tome da je proizvodnje nafte u SAD prvi put premašila 9,7 miliona barela po danu. U nastavku nedelje, cena nafte je rasla zbog pretnje štrajkom u Nigeriji, koja je najveći izvoznik nafte u Africi, kao i snažnog rasta uvoza nafte u Kinu tokom novembra.